

Jenni Korhonen

Mitä haluaisitte lukea?

Asiakaskysely kirjastoauto Ykän asiakkaille.

Opinnäytetyö

Syksy 2014

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelu

Tekijä: Jenni Korhonen

Työn nimi: Mitä haluaisitte lukea? Asiakaskysely kirjastoauto Ykän asiakkaille.

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 42

Liitteiden lukumäärä: 1

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, mitä kirjastoauto Ykän uudistunut asiakaskunta toivoi kyseisen kirjastoauton kokoelmalta. Vuoden 2014 alussa Seinäjoelta lakkautettiin Hylykallion kirjasto, sekä Viitalan, Kihniänkylän, Kouran ja Haapaluoman lainausasemat. Näiden lakkautettujen yksikköjen asiakkaita palvelemaan veloitettiin Seinäjoen kaksi kirjastoautoa Sepe ja Ykä. Uudistuneella asiakaskunnalla voi olla toiveita auton kokoelmiin. Tämän asian selvittäminen on tärkeää, jotta myös uudet asiakkaat olisivat tyytyväisiä kokoelmaan. Se miten tyytyväisiä asiakkaat ovat, vaikuttaa suoraan myös auton kävijämääriin. Seinäjoelle tullaan hankkimaan uusi kirjastoauto aikansa palvelleen Sepen tilalle vuoden 2015 aikana. Työn toimeksiantajana toimii Seinäjoen pääkirjasto.

Tutkimus toteutettiin asiakkaille räätälöidyn kyselylomakkeen avulla, joka oli asiakkaiden vapaasti täytettävänä kirjastoauto Ykässä, Ylistaron kirjastossa sekä Seinäjoen pääkirjaston asiakaspalvelutiskillä. Kysely oli suunnattu kirjastoauto Ykän asiakkaille. Kysely toteutettiin pääasiallisesti huhtikuussa 2014, jolloin kyselylomake oli asiakkaiden vapaasti saatavilla Ykässä, mutta Ylistaron kirjastossa sekä Seinäjoen pääkirjastossa lomake oli saatavilla elokuun puoleen väliin. Kyselylomakkeella saatuja tuloksia analysoitiin Webropol -ohjelmalla. Opinnäytetyön teoriaosuudessa valotetaan kirjastoauto toiminnan historiaa sen syntyajoista tähän päivään sekä otetaan pieni katsaus kirjastoautojen tulevaisuuteen. Kyselyyn tuli kaiken kaikkiaan vain 35 vastausta, joten vastausprosentti jäi alhaiseksi ja tämän tutkimuksen perusteella ei ole järkevää tehdä suurempia yleistys-ä.

Kyselyn tuloksista selviää että asiakkaat ovat auton toimintaan ja henkilökuntaan tyytyväisiä. Kokoelmaan toivottiin lisää vaihtelevuutta ja lisää AV-aineistoa. Kaudon kirjallisuuden puolelta suosituimpia olivat dekkarit ja tietokirjoista koti & asuminen sekä luontoaiheiset kirjat. Myös lastenaineisto oli Ykässä suosittua. Tämän tutkimuksen perusteella kokoelmassa on hieman korjattavaa asiakkaiden näkökulmasta.

Avainsanat: kirjastoauto, kokoelma, kehittäminen

Thesis abstract

Faculty: Business and culture

Degree programme: Library and information services

Specialisation:

Author/s: Jenni Korhonen

Title of thesis: What would you like to read? : Customer inquiry to customers of the bookmobile Ykä.

Supervisor(s): Ari Haasio

Year: 2014

Number of pages: 42

Number of appendices: 1

In this dissertation it is examined how satisfied are the customers to the collection of the bookmobile Ykä. At the beginning of the year 2014 the library of Hyllykallio were wound up with Viitala's, Koura's, Kihniänkylä's and Haapaluoma's quotation stations. To serve the customers of these abolished units the two bookmobiles of Seinäjoki, sepe and Ykä were obliged. The clientele who has revived can have wishes to the collections of the car, it is important to clarify this matter so that the new customers also would be satisfied with the collection. How satisfied the customers are affects directly the attendances of the bookmobile also. The main library of Seinäjoki serves as the principal of the work.

The study was carried out to the customers with the help of the tailored questionnaire which the customers filled freely in a bookmobile Ykä, in library of Ylistaro and on customer service counter of the main library of Seinäjoki. The inquiry was a directed to the customers of Ykä. The results that have been obtained with the questionnaire are analysed on a Webropol programme. In the theory share of the dissertation light the history and the future of the bookmobiles.

An inquiry about the results becomes clear that the customers are satisfied with the service and staff of the Ykä. More variability was hoped for and adds the AV material to the collection. The detective stories were from the half having most favoured the novel and from the non-fiction books the home & living and nature books. Also the children material was favoured in Ykä. On the basis of this study there is the one a little to be repaired in the collection from the customers' point of view.

Only 35 answers came to the inquiry on the whole so answer per cent stayed low and it is not reasonable to make bigger generalisations on the basis of this study. The inquiry was carried out mainly in April 2014, in which case the questionnaire was freely available to the customers of Ykä. but in the library of Ylistaro and in the main library of Seinäjoki the form was to half a space of August available.

Keywords: a mobile library, collection of the bookmobile, developing

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
KUVA- JA TAULUKKOLUETTELO.....	5
KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ.....	6
1 JOHDANTO.....	7
2 KIRJASTOAUTOTOIMINNAN ALKUVAIHEET.....	8
2.1 Kirjastoautotoiminnan ensiaskeleet.....	8
2.2 Kirjastoautotoiminnan alku Suomessa.....	9
2.3 Kirjastoautojen nykytilanne ja tulevaisuus.....	11
3 SEINÄJOKI JA KIRJASTOAUTOPALVELUT.....	13
4 KONTTIAUTO.....	17
5 KOKOELMA KIRJASTOAUTOSSA.....	19
5.1 Keskeiset käsitteet.....	19
5.2 Kokoelma käyttäjiä varten.....	19
5.3 Kirjasto käyttäjiä varten.....	20
5.4 Hankintoja ja poistoja.....	21
5.5 Kokoelmaa arvioimassa.....	23
5.6 Kirjastoauton kokoelma.....	23
5.7 Kokoelman koko ja aineistonkierto.....	24
6 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET.....	26
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	27
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	29
8.1 Vastaajien taustatiedot.....	29
8.2 Mitä halutaan lainata kirjastoautosta?.....	34
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	38
LÄHTEET.....	40
LIITTEET.....	42

KUVA- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuva 1 Seinäjoen kirjastoauto Sepe. (Seinäjoen kaupunki [viitattu: 3.8.2014]). ..	14
Kuva 2 Seinäjoen kirjastoauto Ykä. (Seinäjoen kaupunki [viitattu: 3.8.2014]).....	15
Kuva 3 Mäntsälän kunnan uusi rekkapohjainen kirjastoauto Vega. (Mäntsälän kunta, [viitattu: 3.8.2014]).....	18
Kuvio 1 Kirjastoautojen määrän kehitys Suomessa. (Kyöstiö 2011 & Suomen yleisten kirjastojen tilastot).	11
Kuvio 2 Seinäjoen kirjastoautojen lainausmääriä vuodelta 2014. (Puronvarsi 2014).....	15
Kuvio 3. Kyselyn sukupuolijakauma.....	29
Kuvio 4. Kyselyn ikäjakauma	30
Kuvio 5. Elämäntilanne	30
Kuvio 6. Asuinpaikka.....	31
Kuvio 7. Lainauskohteet.....	31
Kuvio 8. Kirjastoauto Ykästä lainattava tietokirjallisuus.....	33
Kuvio 9 Kirjastoauto Ykästä lainattavat romaanit.	34
Kuvio 10. Toiveet.	35
Kuvio 11 Mitä asiakkaat haluaisivat lainata autosta (tietokirjat).	36
Kuvio 12 Mitä asiakkaat haluaisivat lainata autosta (romaanit).....	37
Taulukko 1 Tyytyväisyys kirjastoautoon kokonaisuutena.....	34

KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

- Kirjastoauto** on kirjastokäyttöön sisustettu auto, jonka päätarkoitus on tarjota kirjastopalveluita haja-asutusalueiden asukkaille.
- Monipalveluauto/monitoimiauto** on kirjastoauto jossa tarjotaan kirjastopalveluiden lisäksi muita palveluita. Esimerkiksi tämänkaltaisia palveluita ovat mm. pankki- ja postipalvelut.
- Konttiauto** on rekka-auton pohjalle rakennettu kirjastoauto. Kirjat kulkevat pohjan päällä kulkevassa kontissa ja alusta on täten helposti vaihdettavissa uuteen.
- Seitti-kirjastot** eli seitti-yhteiskirjastojärjestelmään kuuluvat Seinäjoen kaupunginkirjasto ja Kuortaneen kunnankirjasto. Seitti-kirjastoilla on yhteinen kirjastokortti ja asiakasrekisteri. Kirjastoilla on myös yhteinen aineistotietokanta. Seitti mahdollistaa aineiston tilaamisen muista kirjastoista myös kirjastoautoihin.

1 JOHDANTO

Kirjastolaissa (Kirjastolaki 1998) todetaan toisessa luvussa, että kirjasto- ja tietopalveluiden tulee olla tasavertaisesti kaikkien kansalaisten saatavilla. Yleisten kirjastojen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Saman lain toisen luvun kolmannessa pykälässä sanotaan että asiakkaiden käytävissä tulee olla kirjasto- ja tietopalvelun henkilöstöä sekä uusiutuva kirjastoaineisto ja tarvittava välineistö. Samassa pykälässä todetaan, että kunta voi järjestää kirjasto- ja tietopalvelut itse taikka osittain yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunta vastaa siitä, että palvelut ovat tämän lain mukaisia. (Kirjastolaki 904/1998.)

Koska maaseudulla välimatkat ovat huomattavasti pitempiä kuin kaupungeissa, on maaseudulla asuvilla huomattavasti suurempi vaiva päästä kirjastoon. Kirjastoautot parantavat maaseudulla kirjastopalveluiden saantia huomattavasti. Kuten edellä mainittiin, kirjastopalveluita voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Samalla monia kuntia yhdistyy ja yhden auton on riitettävä kattamaan monen kunnan lähiöiden kirjastopalvelut, mutta erityisesti maaseutualueiden kirjastopalveluiden tarve.

Myös Seinäjoen ympäristössä on kuntien rajalinjoja vedetty uusiksi. Kuntien yhdistymisen lisäksi vuoden 2014 alusta lakkautettiin Hyllykallion sivukirjasto sekä Haapaluoman, Kouran, Viitalan ja Kihniänkylän lainausasemat. Seinäjoen kaksi kirjastoautoa velvoitettiin korvaamaan nämä lakkautettavat toimipisteet ja tämän seurauksena molempien kirjastoautojen reitit muuttuivat huomattavasti ja sen seurauksena myös asiakaskuntaan tuli hieman muutoksia. Muuttuneella asiakaskunnalla voi olla toiveita, jotka eivät ole tulleet esille tavallisen kirjastoauto käynnin yhteydessä.

2 KIRJASTOAUTOTOIMINNAN ALKUVAIHEET

2.1 Kirjastoautotoiminnan ensiaskeleet

Kirjastoautojen tarpeellisuus havaittiin jo yli 300 vuotta sitten. Idean isänä pidetään englantilaista tohtoria Thomas Bradyä, jonka idea liikkuvasta kirjastosta sai konkreettisia muotoja vasta 200 vuotta myöhemmin. Ensimmäiset liikkuvat kirjastot olivat käytännössä hevonen, kärryt ja kirjoja täynnä olevat laatikot. Australiassa, Skotlannissa ja Englannissa jotkut kirjastot lainasivat 1800-luvulla kirjalaatikoita seurakuntien tiloihin. Yhdysvalloissa Philadelphian ja New Yorkin kirjastot lainasivat kokoelmiaan myös kouluille 1890-luvulla. Bradfordin kirjasto oli edelläkävijä ottaessaan käyttöön hevoskärryt ja alkaessaan viedä 320 kirjan kokoelmia kylien keskuksiin. (Kyöstiö 2011, 30.)

Vaikka Thomas Brady heitti ilmoille idean liikkuvasta kirjastosta ensimmäisenä, voidaan amerikkalaista Mary Lemist Titcombia pitää kirjastoautotoiminnan alkuunpanijana. Hän oli Hagerstownin kaupunginkirjaston kirjastonhoitaja. Titcomb koki, ettei kirjastopalveluita voi olla tarjolla vain yhdessä paikassa. Oli nimittäin paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät tuosta noin vain päässeet kaupunkiin, ja Titcomb mielestä myös heidän piti saada kirjastopalveluja. Vuonna 1905 Titcomb toteutti suunnitelmansa kaikkien ulottuvilla olevasta kirjastosta. Alussa hänellä oli kahden hevosen vetämät Concorde-vaunut, joilla hän kiersi noin 800 neliökilometrin suuruisella alueella noin 2500 kirjan kokoelman kanssa. Alun epäluulojen jälkeen liikkuva kirjasto osoittautui menestyksekkääksi hankkeeksi. Kirjastovaunujen tuhouttua onnettomuudessa vuonna 1910 oli kiertävä kirjasto jo lunastanut paikkansa maailmassa ja vaunujen paikalla aloitti vuonna 1912 maailman ensimmäinen kirjastoauto. (Kyöstiö 2011, 31.)

Kun kirjastoautotoiminta oli saanut hyvin jalansijaa Yhdysvalloissa, se levisi sieltä ensimmäisen maailmansodan jälkeen Kanadaan ja Eurooppaan. Toisen maailmansodan jälkeen kirjastoautotoiminta oli jo levinnyt kaikkiin maanosiin. (Kyöstiö 2011, 31.)

2.2 Kirjastoautotoiminnan alku Suomessa

Suomen ensimmäinen kirjastoauto aloitti toimintansa entisen Helsingin maalaiskunnan alueella 1913 - 1914. Täysin varma tuo aloitusaika ei kuitenkaan ole, toiminta on voinut alkaa jo muutamia vuosia aikaisemmin. (Kyöstiö 2011, 32.)

Helsingin pitäjän ruotsinkielisen kirjaston hallituksen perustavan kokouksen pöytäkirjassa (21.3.1912) todetaan, että kunta oli antanut 2800 markkaa kirjastotarkoituksiin. Tämä summa käytettiin kirjastolaatikoiden hankkimiseen ja kunnantalon kirjaston kokoelman kartuttamiseen. Näitä kirjalaatikoita sijoitettiin yksityishenkilöiden koteihin ja kansakouluille. Aina tietyn ajan kuluessa näitä laatikoita välillä vaihdettiin. Tietoa siitä, millä tavalla noita laatikoita vaihdettiin, ei ole säilynyt meidän aikaamme. Erityistä pyörien päällä olevaa kiertävää kirjastoa ei siis ollut vielä tuolloin. Oli vain erityinen vaeltava kirjastonhoitaja, joka piti huolta näistä lainauspisteistä. Kirjaston vuosikertomuksessa vuodelta 1913 kerrotaan, että ensimmäinen kiertävä kirjastonhoitaja Suomessa oli Fritiof Winberg. Hän ei ehtinyt kiertää kauaa, kun ensimmäinen maailmansota keskeytti toiminnan vuonna 1914. Toiminta ei täysin loppunut kuitenkaan siihen, koska noista kirjalaatikoista oli vielä vuoden 1927 vuosikertomuksessa muutamia mainintoja. (Kyöstiö 2011, 32.)

Kaikesta huolimatta nämä laatikot eivät saaneet Suomen kirjastoväessä sen suurempaa huomiota. Kesti aina 1950-luvulle asti ennen kuin liikkuvat kirjastot olivat jälleen puheenaiheena. (Kyöstiö 2011, 34.)

1950-luvulla kotilainojen määrä kasvoi selvästi, enemmän kuin muina vuosikymmeninä koko sinä aikana, kun kirjastolaitosta on kehitetty. Vuosikymmenen lopulla jokaisessa kunnassa toimi ainakin yksi kirjasto. (Kyöstiö 2011, 38.)

Yksi kirjastojen kasvavan suosion syynä oli varmasti koulujen määrän kasvu. Kirjastojen kotilainojen määrä nimittäin kasvoi samassa suhteessa oppikoulujen oppilasmäärien kanssa. Kuitenkin 1950-luvulla alettiin pikkuhiljaa ymmärtää kirjastoautotoiminnan tarpeellisuus maaseudun asukkaille. Samoihin aikoihin aloitettiin pienet kirjastoautokokeilut pakettiautoilla, joihin asetettiin seinille väliaikaiset hyllyt. Kirjastoauto lunasti paikkansa alkuvaikeuksista huolimatta ja tuli yhä suositu-

maksi. Kirjastoautotoiminnalla oli kuitenkin myös varjopuolensa. Autojen tulon jälkeen alettiin lakkauttaa piirikirjastoja, koska ajateltiin auton korvaavan ne. Sama periaate on nähtävissä myös tänä päivänä; lähikirjastot lakkautetaan ja niiden asiakkaita alkavat kirjastoautot palvella. Alkukokeilujen jälkeen huomattiin että kirjastoautot tulevat varsin edulliseksi toimintamuodoksi. Kirjastoautot tavoittivat paljon myös ei-käyttäjiä, joten auton tulon myötä myös kirjaston asiakasmäärät saatiin nousuun. (Kyöstiö 2011, 52 – 53.)

Suomen kirjastoauto verkko luotiin 1960 ja 1970-luvuilla. Yksi iso taustavaikutin tämän verkon laajenemiseen on maaseudun väestökato 1960-luvulla. Koska väki maalaiskylissä väheni, vähenivät myös kyläkoulut ja niiden yhteydessä olleet koulukirjastot. Näin syntyi maalaiskylisiin kirjastotyhjiö, jota täyttämään kirjastoautot tulivat. (Kyöstiö 2011, 56.)

Ensimmäinen varta vasten kirjastoautoksi rakennettu auto tuli Turkuun vuonna 1961. Kirjastoauto otettiin hyvin vastaan ja vuoden 1962 lainaustilastoissa autosta lainattiin noin 10 % kirjaston kokonaislainoista. Auton tulon myötä myös pääkirjaston lainausmäärät kasvoivat voimakkaasti auton antaman mainoksen myötä. Jo vuonna 1964 Turkuun hankittiin toinen kirjastoauto, ensimmäistä suurempi. (Kyöstiö 2011, 58-59.)

Kirjastoautojen kultavuodet eivät kestäneet kuitenkaan vaan 80-luvulla valtion taloustilanne huononi, samoin kuntien, joten kirjastojenkin määrärahoja leikattiin. Kaikista rahoitusvaikeuksista huolimatta autojen kokonaismäärä lähti laskuun vasta 1990-luvulla laman aikaan. Autojen määrää katsoen huippuvuosi oli 1991, jolloin autoja oli 234. Sen jälkeen autojen määrä on lähtenyt hitaasti tippumaan ja trendi jatkuu yhä.

Kirjastoautojen määrä	
Vuosi	Autojen lukumäärä
1965	8
1970	89
1975	209
1980	224
1992	232
1999	203
2009	155
2013	147

Kuvio 1 Kirjastoautojen määrän kehitys Suomessa.
(Kyöstiö 2011 & Suomen yleisten kirjastojen tilastot).

Yksi iso syy autojen määrän tippumiseen vuoden 1991 on se että juuri silloin Suomi ajautui vaikeaan lamaan ja kuntien piti säästää paljon menoissaan. Laman lisäksi yksi syy on väestöllinen. Ihmiset ovat Suomessa muuttaneet pois syrjäseuduilta jo vuosikymmeniä ja tuolloin, 90-luvun alussa trendille ei näkynyt loppua. Samalla siis kirjastoautojen asiakkaatkin vähenivät, minkä seurauksena päättäjät katsoivat, ettei kirjastoautolle ollut niin suurta tarvetta enää. Uusiin autoihin ei siis saanut helpolla rahoitusta. (Kyöstiö 2004.)

2.3 Kirjastoautojen nykytilanne ja tulevaisuus

Säästöpainneissa ja suoranaudessa rahapulassa kunnat alkoivat hakea vaihtoehtoisia keinoja kirjastoautotoiminnan pelastamiseksi. Yksi vaihtoehto kulujen pienentämiseen on kuntien välinen yhteistyö autojen hankkimisessa eli kaksi tai useampi kunta hankkii kumpaakin kuntaa palvelevan kirjastoauton. Toinen vaihtoehto olisi että naapurikunta ostaa toiselta kunnalta kirjastoautopalvelut. Nykyisin trendinä on myös ns. monitoimiautot, joihin on kirjastopalveluiden lisäksi liitetty sairaanhoitajan palvelut, valtion toimistojen liikkuva toimipiste tai muuten muita kulttuuripalveluja. (Kyöstiö 2004.)

Kirjastopoliittisessa ohjelmassa vuosilta 2001–2004 todetaan että kirjasto- ja tietopalveluiden tulisi sijoittaa siten, että noin 80 % kunnan vakinaisesta väestöstä asuu palvelupaikkaa nähden 2 kilometrin säteellä tai että kirjastoauton pysäkki olisi noin kilometrin päässä asuinpaikasta.

Syrjäseuduilla asuvat tulee ottaa huomioon niin, että matka palveluiden äärelle kestäisi alle tunnin. On sanomattakin selvää, ettei näihin tavoitteisiin ole mahdollista päästä ilman kirjastoautoja. Kirjastoautotoiminta ei tule tulevaisuudessa siis pitkien välimatkojen Suomesta häviämään, se tulee paikallisista tarpeista riippuen vain muuttamaan muotoaan jonkin verran. (Kyöstiö 2004.)

Tulevaisuudessa kirjastoverkko tulee todennäköisesti aina vain harvenemaan kuntaliitoksissa. Tämä merkitsee aina vain suurempiin hallintokokonaisuuksiin siirtymistä. Kuitenkaan nykyisin toimivia ja kovassa käytössä olevia sivu-, lähi-, maaseutukirjastoja tai kirjastoautoja ei pidä äkkiseltään lakkauttaa. (Opetusministeriö 2006, 34). Kirjastoautot ovatkin jo ottaneet kokeiluun niin sanotun monitoimiautomallin eli kirjastopalveluiden lisäksi kirjastoautosta saa muitakin kulttuuripalveluita tai auton mukana kulkee sairaanhoitaja tai verovirkailija. Tällaisia autoja on ollut mm. Kemijärven Kulkuri (Kirjastoauto/yhteispalveluauto Kulkuri 2014) ja Leppävirran Tilda (Tilda vie palvelut... Ei päiväystä). Ajatus on hyvä, mutta tässä vaiheessa herää kysymys, mitkä kaikki palvelut kirjastovirkailijan pitää hoitaa ja millä palkalla.

3 SEINÄJOKI JA KIRJASTOAUTOPALVELUT

Seinäjoki on Etelä-Pohjanmaan maakuntakeskus, jossa asuu noin 60 500 ihmistä. Seinäjoen kaupunkiseudun muodostaa yhdeksän kuntaa, joiden yhteenlaskettu asukasmäärä on noin 150 000 henkeä. Samalla Seinäjoki on yksi Suomen nopeimmin kasvavista kaupunkiseuduista. Seinäjoki on tunnettu myös monista kestäisistä musiikkitapahtumista kuten Tangomarkkinoista, Provinssirockista ja nykyisin myös Vauhtiajoista. (Tietoa Seinäjoesta, [viitattu: 2.8.2014]).

Seinäjoelle valmistui vuonna 2012 uusi pääkirjasto Apila, jonka avajaisia vietettiin 20.8.2012. Kirjaston suunnitteli Arkkitehtitoimisto JKMM ja pääarkkitehtina toimi Asmo Jaaksi. (Apilan avajaiset..., 2012.) Vuonna 2013 Apilan käyttö on ollut kovassa noususuhdanteessa. (Seinäjoen kaupunki, 2013.) Seinäjoen pääkirjasto onkin jo ehtinyt herättää maailmalla huomiota monissa eri arkkitehtuuri kilpailuissa ja kirjastoa tulee ihailemaan ihmisiä ympäri maailman, Aasiaa ja Amerikkaa myöten. Vanha Alvar Aallon suunnittelema kirjasto tulee myös kirjastokäyttöön takaisin, kun se ensin remontoidaan samaan alkuperäiseen asuunsa, johon Aalto kirjaston aikoinaan suunnitteli.

Seinäjoella on nyt (vuonna 2014) kaksi kirjastoautoa. Kirjastoauto Sepe on ollut Seinäjoen kirjastoautona vuodesta 1998. Auto tuli aikoinaan kustantamaan 986 800 markkaa ja virkailijoiden mukaan auto on hyvin kiitettävästi tehtävänsä hoitanut. Sepe on ollut vakaa ajettava kelissä kuin kelissä, lämmin talvella eikä auton tehoissakaan ole ollut valittamista. Auton sisätilojen suunnittelussa virkailijat ovat olleet myös mukana, näin autosta on käytännön työtä silmällä pitäen saatu toimivampi. Sepen ulkoasun ovat auton virkailijat itse suunnitelleet. (Holme & Sivenius, 2009.) Auton kylkeä koristaa Maurin Kunnaksen piirros ”vampyyrivaari”, joka on tarkoitus siirtää myös uuden auton kylkeä koristamaan.

Kuva 1 Seinäjoen kirjastoauto Sepe.
(Seinäjoen kaupunki [viitattu: 3.8.2014]).

Sepen pysäkkimäärät ovat hieman kasvaneet muutosten myötä. Vuonna 2013 Sepellä oli pysäkkejä yhteensä 81 kappaletta, vuonna 2014 pysäkkejä on 88. Vuonna 2013 Sepen lainausmäärä oli 105 840, mikä on autolle iso luku.

Vuonna 2009 Seinäjoen ja Ylistaron välillä tehtiin kuntaliitos, jolloin Ylistaron kirjastoauto Ykä siirtyi Seinäjoen kirjastoautoksi. Ykä onkin toiminut Seinäjoen autonä enemmän maaseutuautona, eli Ykä kiertää enemmän Ylistaron ja Peräseinäjoen suunnilla. Ykä otettiin käyttöön vuonna 2006 hinnaksi tuli kaikkiansa 214 570 euroa. Autoa kehitetään tehokkaaksi ja hyväksi ajettavaksi myös huonoilla hiekkateillä, joita Ykän reitillä riittää. Ulkoasun on suunnitellut kirjastoautotyöryhmä. (Holme & Sivenius, 2009.)

Kuva 2 Seinäjoen kirjastoauto Ykä.
(Seinäjoen kaupunki [viitattu: 3.8.2014]).

Ykän lainausmäärät ovat pienempiä kuin Sepen, vuonna 2013 Ykän lainausluku oli 27840. Luku on siis vajaa kolmasosa Sepen määrästä. Osa syy tälle on että Ykä on enemmän maaseutuauto, jolloin myös asiakasmäärät per pysäkki ovat pienemmät. Sepe keskittyy Ykää enemmän myös kouluihin ja päiväkoteihin, jotka nostattavat lainausmääriä.

	Sepe	Ykä	
Tammikuu	10 009	3753	
Helmikuu	7910	3028	
Maaliskuu	10 355	4016	
Huhtikuu	11 530	3983	
Toukokuu	8 318	2940	
Kesäkuu	4 832	1427	
Heinäkuu	4 768	1657	
Yhteensä	57 722	20804	

Kuvio 2 Seinäjoen kirjastoautojen lainausmääriä vuodelta 2014.
(Puronvarsi 2014).

Koska Sepe alkaa olla palveluksensa päässä, ollaan Seinäjoelle hankkimassa uutta kirjastoautoa vuonna 2014. Auton rakentaa M. Vähämaa Ky ja tulee olemaan konttiauto, mikä on uusi suuntaus kirjastoautojen maailmassa.

Tätä automallia pidetään Suomen kirjastoautokannan pelastajana. Halvemmaksi auton tekee se että kontti, jossa kirjat ovat, voidaan aina liittää uuteen alustaan eikä koko autoa tarvitse kerralla vaihtaa. Tämä tuo myös uusia vaihtoehtoja valmistajiin. Kuorma-auton pohjia tekee useampi valmistaja, linja-auton pohjia tekee vain kaksi rakentajaa: Scania ja Volvo. (Baer 2012, 27.)

4 KONTTIAUTO

Kuorma-auton alustalle rakennetut kirjastoautot ovat Suomessa uusia tulokkaita. Suomen ensimmäinen tätä laatua oleva auto otettiin käyttöön Kirkkonummella tammikuussa 2012. Toinen vastaava auto aloitti työnsä Mäntsälässä myöhemmin samana vuonna. Näitä autoja on tullut kirjastoautoväkeä katsomaan kauempaakin maakunnista.

Uudet rekkapohjaiset autot ovat todellakin kontteja, auton ohjaamo on erillinen osa autosta. Näin ollen ohjaamo ei voida enää hyödyntää kirjastokäyttöä ajatellen. Eli erilliset lainaustiskit vievät oman tilansa ohjaamon takana. Konttiautot ovat hieman korkeampia kuin linja-automallit, tämä tietää auton kokonaispainolle lisää kiloja, mikä voi tulla ongelmaksi huonokuntoisilla sivuteillä kelirikko aikaan. (Seppä 2012.)

Vaikka konttiautot vaikuttavat huomattavasti isommilta kuin linja-autopohjaiset mallit, on kuitenkin otettava huomioon että esimerkiksi Mäntsälän uuteen konttiautoon mahtuu noin 1000 nidettä vähemmän kuin sen edeltäjään. Auton ulkoinen koko ei siis välttämättä kasvata auton sisätiloja. Varsinkin kun ohjaamo vie oman erillisen tilansa. (Seppä 2012.)

Linja-autopohjaisen ja rekkapohjaisen eroissa eniten huomiota kaipaa niiden välinen hintaero. Hintavertailuja on ollut monenlaisia ja monenkokoisia. Kuitenkin Mäntsälän hankinta toi konkreettisia hintoja esille kun auto oli hankittu. Loppujen lopuksi rekkapohjainen auto tuli noin 30 000 euroa halvemmaksi kuin vastaava linja-autopohjainen auto. (Seppä 2012.)

Suomen kunnat ovat joutuneet kovalle säästökuurille 200-luvulla. Vaikka kirjastot vievät hyvin pienen osan kunnan budjetista, ovat kirjastotkin joutuneet leikkuriin ja siinä sivussa etenkin kirjastoautot. Kun vanha auto on hajonnut, uutta ei ole hankittu kunnan rahatilanteeseen vedoten. Yksi halpa keino kirjastoautopalvelujen turvaamiseksi olisi kuntien yhteishankinnat. (Heikkilä 2006, 20.) Kahden naapurikunnan hankkimalla autolla voisi kaksi kuntaa saada kaipaamansa kirjastoauto palvelut kohtuullisilla kustannuksilla.

Konttiautoja on Suomessakin jo muutama, yksi niistä sijaitsee Mäntsälässä.

Kuva 3 Mäntsälän kunnan uusi rekkapohjainen kirjastoauto Vega. (Mäntsälän kunta, [viitattu: 3.8.2014]).

Mäntsälän uuden auton hinnaksi tuli kokonaisuudessaan varusteet mukaan lukien 260 000 euroa, valtion osuus autosta oli 110 000 euroa. Auto on suunniteltu tulevaisuutta ajatellen monitoimiautoksi. Autosta löytyy mm. asiakkaiden käyttöön verkkopääte, jossa voi hoitaa omia verkkoasioitaan. Uudelle kirjastoautolle annettiin nimikilpailun tuloksena nimi Vega. Auton väriytyks myötäilee Mäntsälän viestinnästä tuttua keltaista. Mäntsälän kunnan oma hirvi on myös päässyt auton kylkeä koristamaan yhdessä Aapiskukon kanssa. (Mäntsälä sai uuden..., 2012.) Vuonna 2013 Mäntsälän kirjastoauton lainausluku oli 40 924. Lainoissa on tapahtunut laskua koska vuonna 2010 luku oli vielä 50 891.

Mäntsälän kirjastoauton lainausmäärät (kirjastot.fi:n tilastot)

Kirjastoauton lainausmäärät			
2013	2012	2011	2010
40 924	46 771	45 708	50 891

5 KOKOELMA KIRJASTOAUROSSA

5.1 Keskeiset käsitteet

Kokoelmien kehittämisellä tarkoitetaan kirjastokokoelmien kehittämisen eteen tehtyjä toimintoja, joiden tarkoituksena on vastata kirjastolaitoksen prioriteetteja ja asiakkaiden tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Kokoelman kehittämiseen sisällytetään aineiston valinta, kehittämisselityksen laatiminen, tiedon tarpeiden analysointi, kokoelmien analysointi ja käyttötutkimukset, budjetin järkevä käyttö, suhteet käyttäjä yhteisöön ja kirjastojen välinen suunnitelma resurssien jakamisesta. (Kortelainen, Wilen 2007, 26.)

Kokoelman arvioinnilla tarkoitetaan sen systemaattista tarkastelua, jonka päämääränä on määrittellä ja määrittää kokoelman ns. ”laatu”. Arvioinnilla voidaan myös tarkoittaa kokoelman systemaattista kvantitatiivista tai kvalitatiivista mittaamista suhteessa siihen määrään, jolla kirjaston kokoelma tyydyttää kirjaston päämäärät ja asiakkaiden tarpeet. (Kortelainen, Wilen 2007, 26.)

Kokoelman hallinnalla tarkoitetaan päätöksentekoa kokoelman kohtalosta. Siihen sisältyy mm. päätökset aineiston siirtämisestä varastoon, kokoelman karsimisesta, lehtitilauksen lopettamisesta ja aineistonsäilyttämisestä.

5.2 Kokoelma käyttäjiä varten

Millainen on sitten hyvä kokoelma? 1960-luvulla hyvä kokoelma oli yhtä kuin suuri. Tuona aikana tosin oli kirjastoillakin vielä hyvä rahatilanne jolloin oli mahdollista hankkia paljon aineistoa kirjastoon. (Kortelainen, Wilen 2007, 38.) Tämä ajatusmalli ei päde enää nykyaikana. Nykyisin aineistoa on olemassa sekä painettuna että digimuodossa niin paljon että kaiken hankkiminen on jo sula mahdottomuus. Eikä se olisi millään tasolla enää järkevääkään.

Onneksi tämä kokoelmakeskeinen ajattelu on saanut väistyä palvelu- ja käyttäjälähtöisen strategian tieltä. 1970- ja 1980-luvuilla alettiin kehittää kokoelmaa tarkasti ja järjestelmällisesti jossa eri osatekijöitä punnittiin tarkasti. Tämä ajattelutavan

mukaan valitut teokset eivät saa enää olla mitä vain, vaan niiden on oltava linjassa kirjaston oman strategian kanssa. Johtava ajatus on se, että kokoelma on loppujen lopuksi suurempi, kuin sen osat yhteenlaskettuina. (Kortelainen, Wilen 2007, 39-40.)

5.3 Kirjasto käyttäjiä varten

Vuonna 1963 Ranganathan kehitti vieläkin kuuluisat kirjastotieteen lait. Nämä lait kuuluvat seuraavasti: ”kirjat ovat käyttöä varten” (laki 1), ”jokaiselle lukijalle on kirjansa” (laki 2) ja ”jokaiselle kirjalle on lukijansa” (laki 3). (Kortelainen, Wilen 2007, 146.) Nämä lait pätevät varsinkin nykypäivän kokoelmapolitiikkaan, koska kirjastoihin ei haluta hankkia yhtään ”nollalainaa” eli kirjalla ei ole yhtään kotilainaa. Tämä ei kuitenkaan ole varma indikaattori kirjan käytöstä, koska kirjaa voidaan käyttää pelkästään kirjaston tiloissa jolloin sen käyttöasteesta ei ole tilastoituja todisteita.

Kirjaston kokoelman ”hyvyyttä” arvioidaan monesti survey-tyyppisellä tutkimuksella, joka koostuu yleisimmin kyselyistä ja haastatteluista, jotka on suunnattu asiakkaille. Käyttäjä surveyn on tarkoitus selvittää miten tyytyväisiä kirjaston käyttäjät ovat kokoelmaan. Survey tutkimuksessa kerätään aineistoa joko kirjallisesti tai suullisesti. Käyttäjä tutkimuksen kohteena ovat yksittäisen asiakkaan tiedontarpeet ja hänen tyytyväisyytensä kokoelmaan. Näillä keinoilla saatujen tulosten tulkinnassa pitää olla varovainen, koska ollaan tekemisissä ihmisten henkilökohtaisten mielipiteiden kanssa. Asiakkaiden mielipiteellä ei ole välttämättä mitään tekemistä tosiasioiden kanssa. Osa asiakkaista antaa sellaisia vastauksia kuin luulee kirjaston haluavan. Toiset toivovat mahdottomia ja kolmannet sanovat sellaista mikä on ”järkevää” sanoa. Tietämättömyys voi olla syypää asiakkaiden kritiikille. (Kortelainen, Wilen 2007, 146-147.)

Käyttäjien mielipiteet, havainnot ja näkemykset tulee suhteuttaa tosiasioiden kanssa. Käyttäjillä voi olla tyytymättömyytensä takana huonoja kokemuksia ja pettyämyksiä kokoelman suhteen. Arvioijan onkin osattava suhteuttaa käyttäjien näkemykset tosiasioiden kanssa. Myös käytössä olevat resurssit vaikuttavat mahdollisiin toimenpiteisiin. (Kortelainen, Wilen 2007, 147.)

Asiakaskyselyn onnistumiseen vaikuttavat monet asiat. Onnistuminen riippuu paitsi tutkimuksen tekijöistä myös kyselyyn vastanneista. Vastaajien mielenkiinto riippuu siitä, kuinka paljon he uskovat voivansa vaikuttaa kokoelman kehittämiseen. Vastausintoon vaikuttaa myös se, kuinka keskeistä roolia kokoelma ja kirjasto näyttelevät asiakkaiden tiedontarpeiden tyydyttäjinä. Kuitenkin käyttäjien tarpeiden selvittäminen on tärkeää, koska vain siten saadaan tietoa, jonka avulla voidaan rakentaa hyvää ja tasapainoista kokoelmaa. Suuri osa käyttäjien tiedontarpeista voi olla sellaisia, joita käyttäjät itsekkään eivät kykene tiedostamaan. (Kortelainen, Wilen 2007, 147.)

5.4 Hankintoja ja poistoja

Aineistojen valintaa varten voidaan antaa ohjeita, mutta loppujen lopuksi hankinta on aina henkilökohtaista kognitiivista toimintaa. Valintapäätöstä ohjaa kolme kontekstia, jotka ovat arkistollinen (mitä kokoelma jo sisältää), yhteisöllinen (käsitys siitä, mitä asiakkaat haluavat) ja temaattinen (valitsijalla on käsitys aiheesta julkaistuista aineistosta). Valintaprosessi on täysin subjektiivinen tapahtuma, koska toinen valitsija voi painottaa toista kontekstia enemmän kuin toista. (Wilen 2007, 65.) Tämän subjektiivisen näkemyksen takia olisi hyvä, ettei poistoja hoitaisi vain yksi ihminen, vaan poistot hoidettaisiin osastoittain, taikka pienemmissä kirjastoissa koko henkilökunta yhdessä.

Kirjastot siirtyvät yhä enemmän myös sähköiseen aineistoon. Pitää kuitenkin muistaa, että kaikki aineisto netissä ei ole kirjaston kokoelmaa, vaikka sinne kirjaston tiloissa voikin päästä. Käyttäjien näkökulmasta aineistojen hankinta vaikuttaa yksinkertaiselta. Käyttäjät haluavat aineistoja jotka ovat helposti, nopeasti ja ilmaiseksi saatavissa. Valitsijan työksi jää aihekokonaisuuksien kokoaminen niin että aineistot löytää helposti ja asiakkailla on niihin helppo päästä. Nykyään lopullinen valinta jätetään yhä enemmän asiakkaille, kunhan kirjasto vain huolehtii pääsyn kaikenlaisen materiaalin luo. Näihin perinteisiin valintaperusteisiin (eli kirjastonhoitaja yksinään valitsee materiaalia, kuten luulee asiakkaiden haluavan) kohdistuu varsin suuria paineita. (Wilen 2007, 75-76.)

Hollemanin (2000, 709) mukaan näitä paineita ovat:

- ”1. Paine hylätä painetut julkaisut niin, että voitaisiin ennakoida tulevaisuutta.
2. Paine lopettaa aineiston kokoaminen tulevaisuutta varten ja vastat vain nykyiseen kysyntään.
3. Paine hankkia vain suuria aineistokokonaisuuksia, joita aineistojen välittäjät ja kustantajat ovat koonneet paketeiksi ja jättää huomioonottamatta yksilöllisten käyttäjien tarpeet ja toivomukset.”

Kuitenkin Hollemanin mukaan (2000, 707) jokaisessa kirjastossa loppujen lopuksi valinnan peruskriteerit ovat hinta, laatu, esteettiset ja tekniset ominaisuudet sekä aineistojen relevanssi kirjaston kokoelmien kannalta katsottuna. Laatu on vaikeasti määriteltävissä oleva valintakriteeri. Suuria kokonaisuuksia hankittaessa mukana tulee väkisinkin vähemmälle käytölle jääviä aineistoja. Monesti elektronisten aineistojen laatuun kiinnitetään vähemmän huomiota kuin ns. normaalin kirjastomateriaalin hankkimiseen. Edelleen päteviä valintakriteerejä ovat aineiston tuoreus ja tarkkuus. Myös julkaisun tarkoituksenmukaisuus, relevanssi kirjaston kannalta, syvyys ja laajuus ovat tärkeitä elektronisen aineiston valintakriteereitä. Pitää muistaa että relevanssi ja tarkoituksen mukaisuus ovat valinnassa itsestäänselvyksiä. Kukaan ei valitse kokoelmaan tahallaan irrelevanttia tietoa tai aineistoa jolla ei ole kirjastossa käyttöä.

5.5 Kokoelmaa arvioimassa

Kirjastoauton kokoelmaa eivät monet ei-kirjastoautoissa työskentelevät arvosta. Jotkut ajattelevat että autoissa on vain kevyttä kirjallisuutta ja sarjakuvia, joilla autot hankkivat itselleen helppoja lainoja. Tämä ei kuitenkaan ole totta. Perusajatus on että kirjastoauto on kirjasto aina aineistoa myöten; se vain voi renkaiden päällä liikkua paikasta toiseen. Mitään tarkkoja määräyksiä siitä, mitä aineistoa yleisissä kirjastoissa pitää olla, ei kirjastolaeissa eikä – asetuksissa ole ollut koko kirjastoautojen toimintahistorian aikana. (Kyöstiö 2011, 234.)

Kirjastoasetuksessa vuodelta 1962 todetaan seuraavasti: ”yleisten kirjastojen tarkoituksena on kirjastolaitokselle ominaisin toimintamuodoin tyydyttää yleistä sivistystarvetta ja lukuharrastusta sen mukaan kuin tässä asetuksessa määrätään”. (Kirjastoasetus 1962 1 §.) Saman kirjastoasetuksen 3 §:ssä sanotaan: ”pääkirjaston tehtävänä on hankkia ja pitää varastossa olosuhteiden edellyttämä määrä koti ja ulkomaista kirjallisuutta eri aloilta, lainata kirjoja ja kunnan harkinnan omaan myös audiovisuaalista aineistoa kunnan asukkaille...”. Uusimmassa kirjastolaissa vuodelta 1998 todetaan puolestaan seuraavasti: ”Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalveluiden tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen”. (Kirjastolaki 1998 2 §.)

5.6 Kirjastoauton kokoelma

Kuten edellä mainittu, kirjastoauton kokoelmalle ei ole annettu mitään erityisiä määräyksiä lakitasolla mitä kokoelman pitäisi sisältää. Kuitenkin vuonna 1983 kirjastoautotoimikunta pyrki yhdenmukaistamaan autojen kirjakokoelmia erinäisillä normeilla. Auton kirjakokoelmasta ohjeistettiin näin: Koko kokoelmasta pitäisi olla 30 % tietokirjallisuutta, 30% aikuisten tietokirjallisuutta, 30 % lasten- ja nuorten kirjallisuutta ja loput 10 % paikkakunnan tarpeiden mukaan. Myös kirjavaraston koosta per kirjastoauto todettiin että sen pitäisi olla 3x autoon yhdellä kerralla mahtuva määrä. (Kyöstiö 2011, 239.)

Vuonna 1989 Mäkinen ja Lapinmäki tutkivat pro gradu – työssään miten hyvin nämä normit toteutuivat käytännön tasolla kentällä. Loppu tulemaksi voidaan todeta että aikuisille suunnattua kaunokirjallisuutta oli n. 5-10 % suosituksia enemmän ja tietokirjallisuutta taas saman verran vähemmän. Lastenkirjallisuudessa puolestaan normit toteutuivat. Mutta nämä luvut ovat kuitenkin vain keskiarvoja, paikkakunnittain erot saattoivat huomattaviakin. Yleisintä nykyäänkin on että auton kokoelma on yhteinen pääkirjaston kanssa. Mutta onneksi suurimmissa kaupungeissa on tyypillistä että autoilla on omat varastonsa ja kokoelma. (Kyöstiö 2011, 239.)

Vapaa-ajan harrastusten lisääntyessä ei kirjasto voi jäädä paikoilleen ja jälkeen kehityksestä jos haluaa edelleen pitää asiakkaansa. Kirjastoautoihin VHS-kasetit alkoivat tulla 1980-luvun loppupuolella ja nykyään VHS-kasettien ja c-kasettien seuraajat DVD:t ja CD:t ovat jokaisen kirjastoauton vakioaineistoa. AV-aineisto vie tilaa kirjallisuudelta, mutta AV-aineiston määrän kasvu näkyy selkeästi myös lainauksien määrän kasvuna. (Kyöstiö 2011, 246.)

Koska kirjastoauton tilat ovat hyvin paljon rajallisemmat kuin kiinteiden kirjastojen, tulee asiakkaille eteen monesti tilanne että he eivät löydä autosta haluamaansa. Tämä korostuu etenkin tietokirjallisuuden kohdalla. Vaikka kirjastoautoon voi aineistoa tilata ja varata myös pääkirjaston kokoelmista, monet asiakkaat eivät sitä halua tehdä. Tämä haluttomuus johtuu pitkistä auton käyntiväleistä ja seuraavaan auton käymiskertaan voi olla kolmekin viikkoa. Asiakkaat tosin hakeutuvat kiperien tiedonhakukysymysten kanssa suoraan kiinteisiin kirjastoihin, välimatkaa ei tällöin koeta ongelmaksiksi. Yleensäkin asiakkaat eivät tule kirjastoautoon hakemaan jotain tiettyä, suurimmaksi osaksi asiakkaat tulevat hakemaan autosta ”jotain lukemista”. (Kyöstiö 2011, 251.)

5.7 Kokoelman koko ja aineistonkierto

Tosin pieni kokoelma ei välttämättä ole paha asia. Pienessä kokoelmassa kirjat eivät huku toistensa lomaan, vaan rajallisemmasta kokoelmasta on helpompi löytää mieluista lukemista. Asiakkaat monesti valittavatkin kuinka pääkirjastosta he eivät koskaan löydä mitään. Osa asiakkaista pitää siitä kun kaikki on saman käy-

tävän varrella, näin esimerkiksi varttuneemmalla iällä ei nolostuta mennä lainaamaan lapsuutensa lempikirjoja. (Kyöstiö 2011, 251.)

Silti maaseudulla kulkevan auton kokoelma on suurempi kuin ennen auton tuloa lakkautetun lainausaseman kokoelma. Auton kokoelma on myös monessa tapauksessa paljon nopeammin uusiutuva ja kokoelmassa on paljon uutuuksia. Rajallisilla tiloilla on myös positiivisia puolia: kun kokoelmaan hankitaan uutuuksia, pitää kokoelmaa karsia toisesta päästä, eli kokoelmaa voidaan pitää hyvinkin ajantasaisena. (Kyöstiö 2011, 252.)

Perusajatus kokoelman suhteen on se että aineiston kierrettävä. Jos ns. ”hyllylämmittäjä” on kokoelmasta liian monta prosenttia alkaa kokoelmasta tulla tunkkainen ja asiakkaat kaikkoavat. (Kyöstiö 2011, 256.) Tosin hyllyjä ei voi täyttää pelkästään bestsellereillä, vaan kokoelmasta on löydettävä myös tuntemattomampaa aineistoa, jolloin asiakkaat tutustuvat myös uusiin aihealueisiin ja heille vielä tuntemattomiin kirjailijoihin. Näin kirjastoautonkin kokoelma täyttää jatkuvan uuden löytämisen ja oppimisen funktion.

Ennen ajantasaisella tietokirjakokoelmalla oli suuri merkitys maaseudulla asuville asiakkaille koska tietoa ei ollut niin helposti syrjäkylillä saatavissa. Tilanne on nyt muuttunut ja ihmiset etsivät tietonsa hyvin pitkälti muualta kuin kirjastosta. Silti tietokirjat ovat edelleen tärkeä osa kirjastoautojen kokoelmaa tänäkin päivänä. Joissain tapauksissa tavallinen paperinen kirja on parempi vaihtoehto kuin elektroninen versio.

6 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Tutkimukseni toteutin kyselylomakkeella joka oli kuukauden kirjastoauto Ykässä, Seinäjoen pääkirjastossa ja Ylistaron kirjastossa asiakkaiden täytettävänä. Tavoitteena oli myös selvittää jos asiakkaat eivät olleet tyytyväisiä kokoelmaan, niin mitä he haluaisivat sitten lainata kirjastoautosta.

Tutkimukseni olen koonnut siten että ensin valotan kirjastoautojen historiaa maailmalta ja vielä erikseen Suomesta. Kerron myös kirjastoautotoiminnan nykytilanteesta sekä otan lopuksi pienen katsauksen kirjastoautojen tulevaisuuteen.

Tutkimusongelmani tässä työssä on se, mitä asiakkaat kirjastoauto Ykän kokoelmalta haluavat. Jaan asiat eri ryhmiin sukupuolen, ammatin, iän ja asuinpaikan perusteella ja vertailen millä tavalla heidän näkemyksensä eroavat toistaan. Näiden tulosten perusteella kirjastoauton kokoelmaa kehitetään enemmän asiakkaiden haluamaan suuntaan, monipuolisuutta unohtamatta.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jotta vastaukset olisivat helposti analysoitavassa ja tilastoivassa muodossa. Tilastoista on helppo tehdä yhdellä vilkaisulla päätelmiä asiakkaiden toiveista ja tyytyväisyydestä kirjastoauton kokoelmaan. Kvantitatiivinen tutkimus pyrkiikin tuottamaan mahdollisimman yleistettävää, luotettavaa ja perusteltua tietoa. (Kananen 2011, 18.) On kuitenkin hyvä muistaa, että kvantitatiivinen mitta ei ole yhtään sen enempää kuin numeroita. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tuotetaan lukuja eli määrällistä tietoa, jota tulkitaan ja mitataan monien erilaisten tilastollisten menetelmien avulla. Kvantitatiivisten tulosten perusteella jonkin kirjaston aineisto voi olla lainauslukujen valossa hyvinkin suosittua, mutta se ei kerro vielä, että aineisto olisi hyvä. Enemmän kokoelman laadusta kertoisi kirjojen käyttöaste ja niiden hyöty käyttäjille, jos se olisi mahdollista saada selville. (Wilén & Kortelainen 2007, 99.)

Koska kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tuottamaan mahdollisimman yleistettävää tietoa, on tutkimukseen valittava mahdollisimman suuri otos eli kyselyyn vastanneiden määrä. (Kananen 2011, 17.) Kyselyyn on hyvä saada mahdollisimman laaja otos, jotta sen voi katsoa edustavan koko perusjoukkoa. Perusjoukon voidaan katsoa edustavan koko tutkittavaa populaatiota.

Aineiston keräämismenetelmäksi valikoitui kyselylomake (Liite 1), koska tarkoitus oli kerätä kirjastoauton asiakkaiden mielipiteitä kirjastoauton kokoelmasta. Kyselylomakkeella myös ujoimmat asiakkaat saavat oman äänensä kuuluviin. Tutkimusmenetelmänä oli siis määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus, jonka avulla on helppoa prosenttiosuuksin selvittää, mitä asiakkaat kokoelmalta haluavat. Kyselylomakkeen saivat kirjastoautossa täyttää kaikki siellä asioivat. Kyselylomakkeen otantaan ihmiset valikoituivat siis sattumanvaraisesti. (Aaltola & Valli 2001, 102.)

Kyselylomakkeessa on omat ongelmansa. Lomakkeen laadinta on hyvin aikaa vievää, koska kysymysten määrä täytyy saada mahdollisimman vähäiseksi, mutta kuitenkin sen tulee olla riittävän kattava jotta lomakkeella saadaan koottua riittävä määrä tietoa. Yksi suurimpia ongelmia on kuitenkin se kuinka saada tarpeeksi vastaajia kyselyyn. Erilaisiin kyselyihin vastaaminen vaatii asiakkailta paljon yhteistyötä kyselyntekijän kanssa. (Mäkinen & Wilén 1992, 127.)

Kyselylomakkeen kysymysten muoto on standardoitu eli vakioitu. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat kysymykset samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Kyselyssä vastaaja lukee itse kysymykset ja vastaa niihin. Kysely soveltuu tiedonkeräämiseen silloin, kun tutkittavia kohteita on paljon ja he ovat hajallaan. Kyselylomake soveltuu hyvin myös henkilökohtaisten asioiden tutkimiseen, koska kyselyihin vastataan yleensä anonyymisti. (Vilkkä 2007, 28.)

Kyselylomakkeessa oli kaksi sivua ja kysymykset olivat hyvin yksiselitteisiä ja nopeita vastata, koska kirjastoautopysäkeillä auton seisahtamisaika voi olla hyvinkin lyhyt. Tämä aikakysymys karsi pois mahdollisia vastaajia, koska asiakkaat eivät todennäköisesti halunneet kuluttaa lyhyttä autoaikaa täyttämällä kyselylomaketta. Koska aikaa vastaamiseen ei juuri ole, kysymysten vastausvaihtoehdot olivat valmiina, muutama kysymys tosin oli sekamuotoinen. Valmiisiin vastausvaihtoehtoihin vastaaminen on helppoa ja nopeaa, mikä on tärkeää kun aikaa kirjastoautossa vastaamiseen ei liiemmästi ole. Avoimella kysymyksellä rajattiin pois se, ettei asiakas löydä monista vaihtoehtoista huolimatta sitä ominta vaihtoehtoa. Avoimien kysymysten analysointi on hankalampaa, koska vastaukset voivat olla minkälaisia vain eikä mitään vastausvaihtoehtoa ole rajattu pois (Aaltola & Valli 2001, 110.)

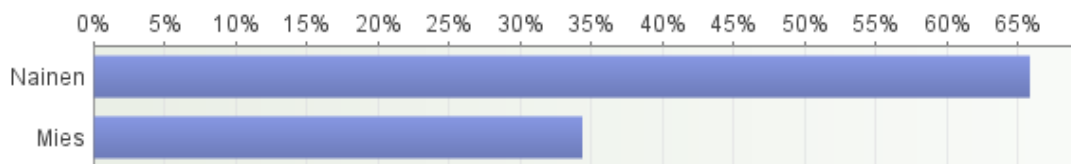
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimustulokset esitetään prosenttimuodossa, kuten kvantitatiiviseen tutkimukseen kuuluu. Jokaisen kysymyksen kohdalla on myös palkkidiagrammi näyttämässä lukuja visuaalisesti.

Kyselylomake oli 1.4.2014. – 30.4.2014 kirjastonauto Ykässä, jossa asiakkaat saivat sen vapaasti täyttää. Vastauksia tuli niukasti, vain 35 kappaletta. Kysely oli samana ajanjaksona myös Seinäjoen pääkirjastossa ja Ylistaron kirjastossa esillä, mutta niihin ei näissä toimipisteissä juurikaan vastattu.

8.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastanneista henkilöistä 66 % oli naisia ja miehiä oli 34 %. Tämä kirjastonkäytön sukupuolijakauma noudattaa samoja lukuja kuin kirjastonkäytön sukupuolijakauma yleensä.

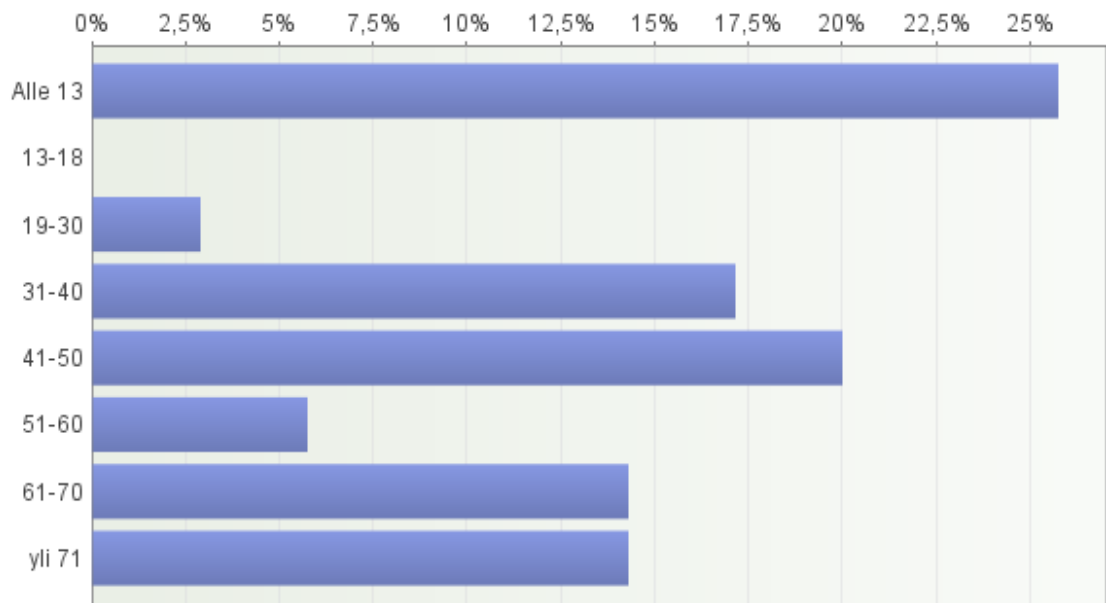

Kuvio 3. Kyselyn sukupuolijakauma.

(”Hyvät kirjastot teitillä!” 2007, 7). Kysymykseen vastasi 35 asiakasta. (Kuvio 3.)

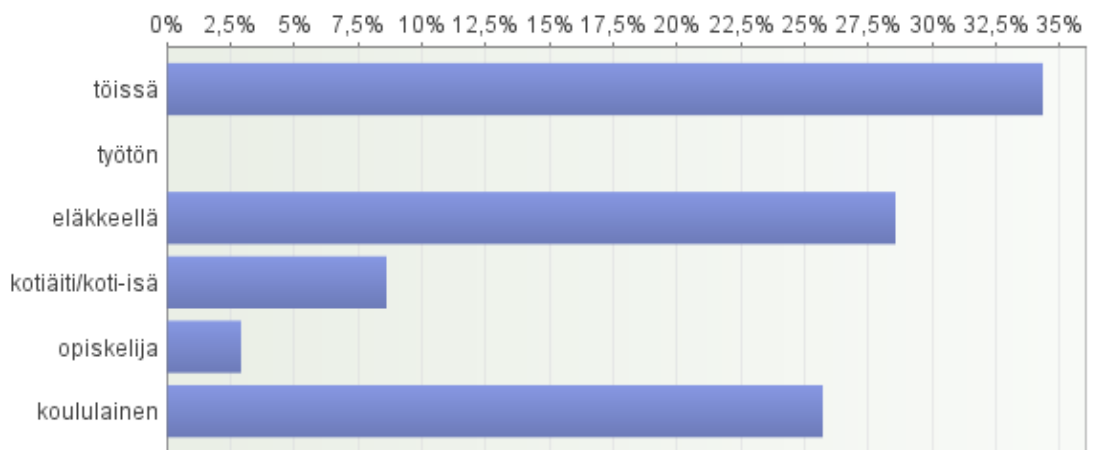
Yksi mahdollinen taustavaikutin tälle sukupuolijakaumalle on myös se, että naiset ovat miehiä aktiivisempia vastaamaan kyselyihin ja muutenkin osallistumaan tutkimuksiin.

Eniten kirjastoautoa tämän tutkimuksen mukaan käyttävät alle 13-vuotiaat koululaiset, ikähaarukkaan 41–50-vuotiaat kuuluvat keski-ikäiset sekä yli 61-vuotiaat ihmiset. Kaikki vastanneet vastasivat kysymykseen. (Kuvio 4.)

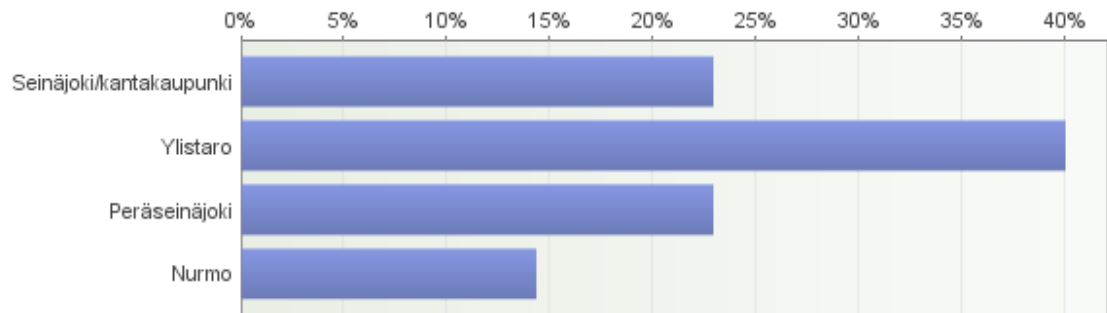
Kuvio 4. Kyselyn ikäjakauma

Tähän kyselyyn vastanneista 34,5 % ilmoitti elämäntilanne-kohdassa (kuvio 5.) olevansa töissä. Työttömiä ei ollut vastaajien joukossa yhtään. Eläkkeellä oli 28 %, kotiäitejä/koti-isiä oli vastaajista puolestaan 8 % ja opiskelijoita 3 % vastanneista. Koululaisia ilmoitti olevansa 26 % vastaajista. Vastaajia oli 35 kappaletta.

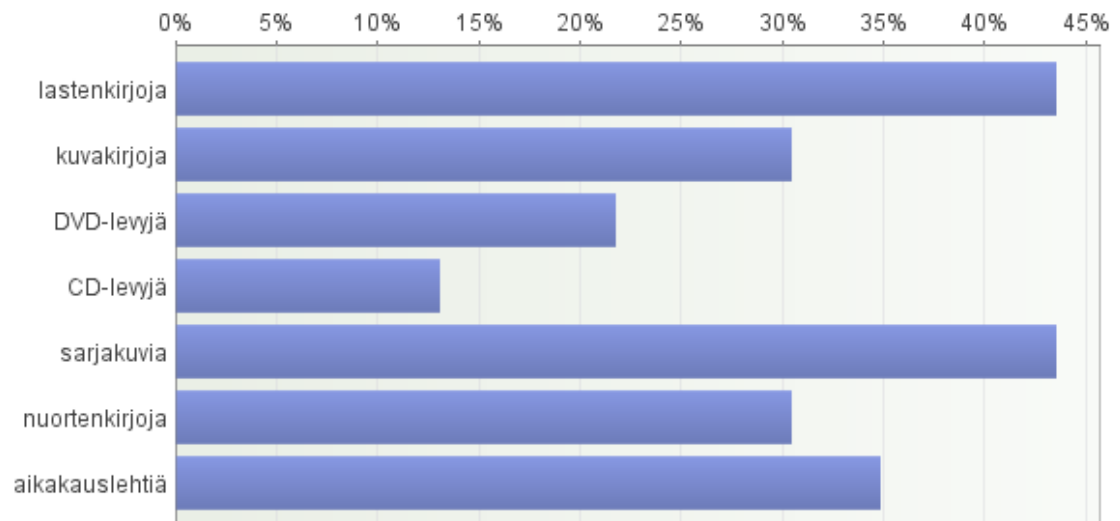
Kuvio 5. Elämäntilanne

Vastaajista isoin osa asui Ylistarossa, 40 % vastaajista. Seuraavaksi eniten vastaajia oli Seinäjoen kantakaupungista ja Peräseinäjoelta, kummallakin alueella asuu 23 % vastaajista. Nurmossa asuu 14 % kyselyyn vastanneista ihmisistä. Kysymykseen vastasi 35 asiakasta. (Kuvio 6.)

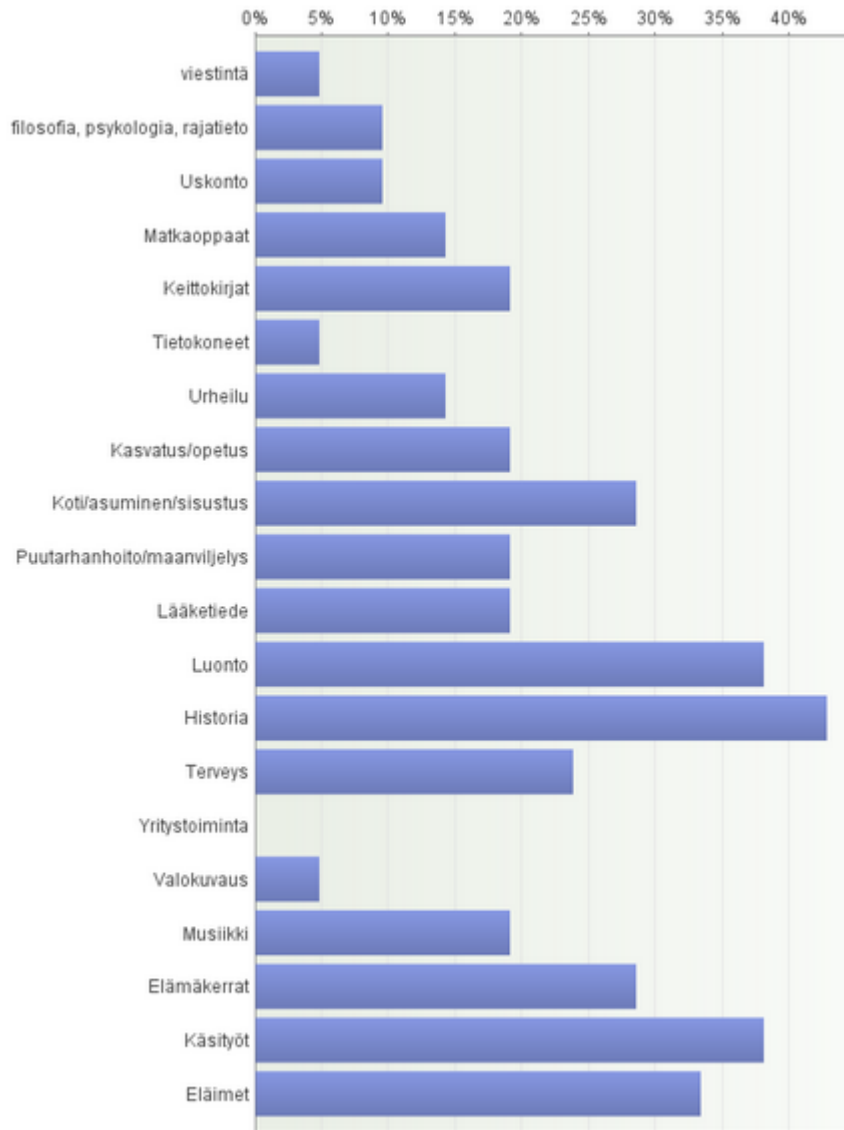
Kuvio 6. Asuinpaikka

Ensin kartoitettiin lainaustottumuksia (Kuvio 7.) eli mitä aineistoa kirjastoauto Ykän asiakkaat pääasiassa lainaavat. Vastaajista 44 % ilmoitti lainaavansa lastenkirjoja, mitkä ovat Seinäjoen kirjaston aineistosta muutenkin suurimmassa käytössä. Yhtä paljon vastaajat ilmoittivat lainaavansa sarjakuvia. Näiden jälkeen suosituimmuusjärjestyksessä ovat aikakauslehdet (35%) sekä nuortenkirjat ja lasten kuvakirjat, kumpiakin ilmoitti lainaavansa 31 % vastaajista. DVD-levyjä lainasi 22 % vastaajista ja CD-levyjä 13 %. Tähän kysymykseen vastasi 23 asiakasta.

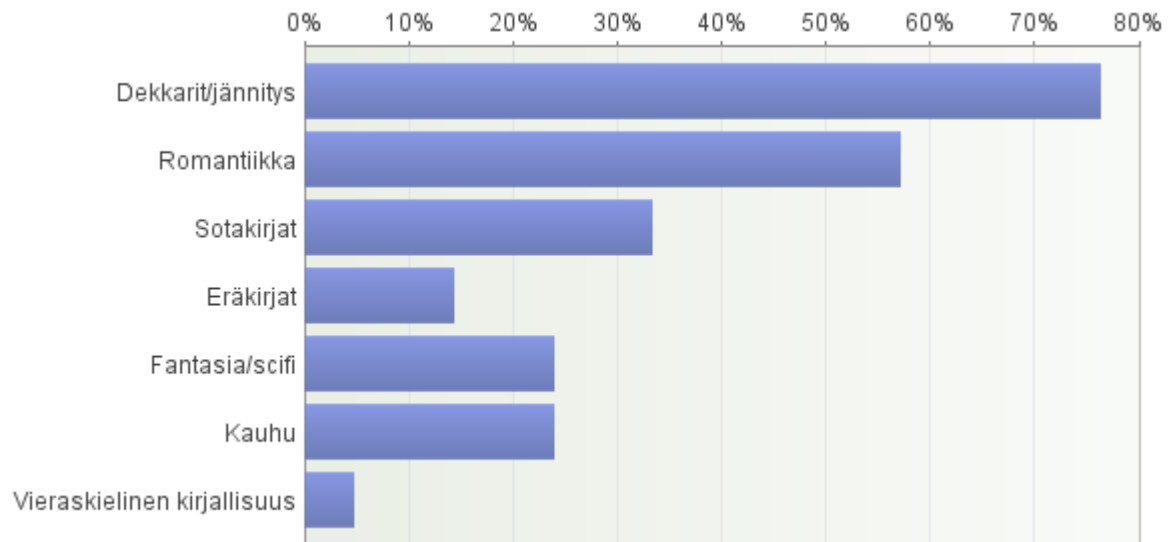
Kuvio 7. Lainauskohteet.

Kyselyssä tiedusteltiin myös tietokirjojen lainausta erikseen (Kuvio 8.) Lisäksi pyydettiin vielä erittelemään minkä alan tietokirjoja asiakkaat mieluiten kirjastoautosta lainaavat. Vastaajista 43 % ilmoitti lainaavansa historiaa käsitteleviä tietokirjoja, seuraavaksi eniten kiinnosti käsityöt ja luontoa käsittelevät kirjat (38 % vastaajista). Eläinaiheesta oli kiinnostunut 34 %, elämäkerroista ja koti/asuminen/sisustuskirjoista kummastakin 29 %. Terveysteen liittyviä tietokirjoja lainasi 24 % vastaajista, keittokirjoja, puutarha/maanviljelyä, kasvatusta/opetusta, lääketiedettä ja musiikkia käsitteleviä kirjoja lainasi puolestaan kutakin 19 %. Matkaoppaita ja urheilukirjoja lainasi 14 %. Filosofia/psykologia/rajatieto aiheista kirjallisuutta sekä uskonnollista kirjallisuutta lainasi vastanneista 10 %. Vähiten vastaajista (5 %) lainasi viestintään, tietotekniikkaan ja valokuvaukseen liittyviä kirjoja. Yksikään vastaajista ei ilmoittanut lainaavansa yritystoimintaa käsitteleviä tietokirjoja. Kysymykseen vastasi 21 ihmistä.

Kuvio 8. Kirjastoauto Ykästä lainattava tietokirjallisuus.

Myös heitä, jotka vastasivat lainaavansa kirjastoautosta kaunokirjallisuutta, pyydettiin erottelemaan mitä genreä he mieluiten lainaavat (Kuvio 9.) Ylivoimaisesti eniten vastaajista lainasi dekkari/jännitys – genreen kuuluvia romaaneja (78 %). Seuraavaksi suosituin oli romantiikka – genre. Vastaajista 58 % ilmoitti lainaavansa kirjoja tästä genrestä. 32 % vastaajista lainasi sotakirjoja, fantasiaa/scifiä ja kauhua 22 %. Eräkirjoja lainasi 13 % ja vieraskielistä kirjallisuutta 4 % vastanneista. Kaunokirjallisuutta lainasi 21 ihmistä vastanneista.

Kuvio 9 Kirjastoauto Ykästä lainattavat romaanit.

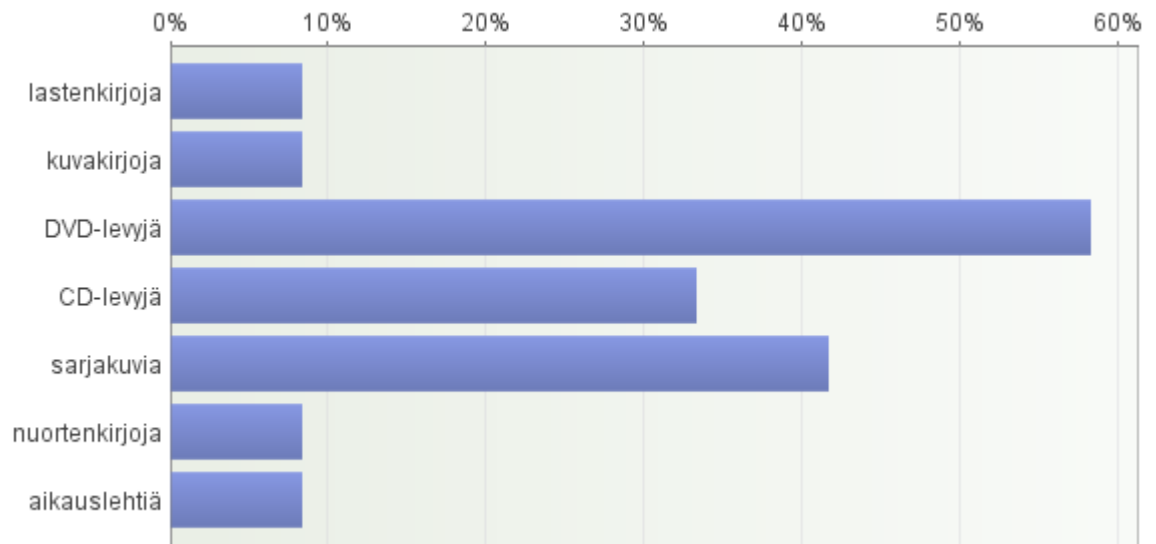
Kysymyslomakkeessa tiedusteltiin myös yleistä tyytyväisyyttä kirjastoauton kokoelmaan (taulukko 1.) Täysin pettyneitä auton kokoelmaan ei ollut yksikään vastaajista. Melko tyytymättömiä oli noin 9 % ja tyytyväisiä oli asiakkaista vajaa 12 %. Melko tyytyväisiä taas oli yli puolet vastaajista, reilut 55 %. Korkeimman arvostuksen kokoelmalle antoi 23,5 % kyselyyn vastanneista. Yhteensä vastauksia tähän kysymykseen saatiin 34 kappaletta. Keskiarvoksi auton kokoelmalle siis saatiin 3,94 asteikon ollessa 1-5 (erittäin tyytymätön – erittäin tyytyväinen).

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
tyytyväisyys	0%	8,82%	11,76%	55,88%	23,53%	34	3,94

Taulukko 1 Tyytyväisyys kirjastoautoon kokonaisuutena.

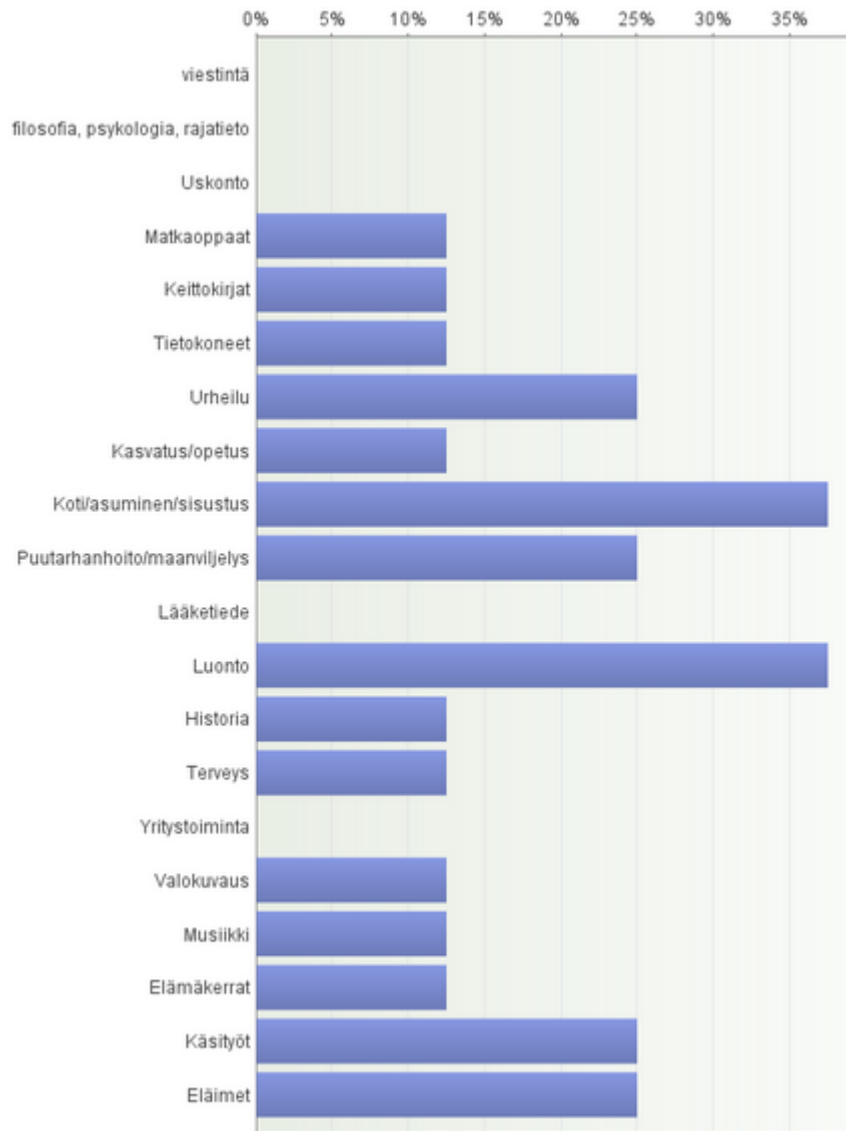
8.2 Mitä halutaan lainata kirjastoautosta?

Seuraavissa kysymyksissä (Kuvio 10.) tiedusteltiin auton asiakkailta mitä he halusivat lisää auton kokoelmaan. Tutkimukseen osallistuneista 58 % kaipasi kokoelmaan lisää DVD-levyjä. Seuraavaksi eniten (42 % vastanneista) halusi lisää sarjakuvia. Lisää CD-levyjä halusi 33 %. 8 % vastanneista kaipasi kokoelmaan lisää lastenkirjoja, kuvakirjoja, nuortenkirjoja sekä aikakauslehtiä. Vastaajia oli 12 kappaletta.

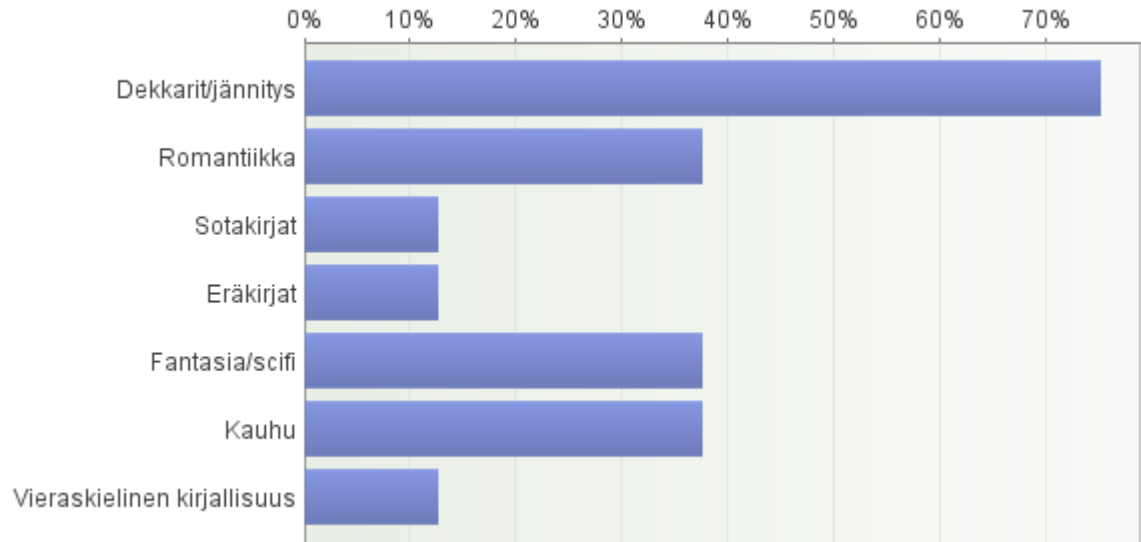
Kuvio 10. Toiveet.

Kyselylomakkeessa pyydettiin erittelemään toiveita myös tietokirjojen (kuvio 11.) osalta. Eniten vastaajista (37 %) halusi lisää luontoa ja koti/asuminen/sisustus – kategorian kirjoja. 25 % vastanneista halusi lisää urheilua, puutarha/maanviljelystä, käsitöitä ja eläimiä käsitteleviä teoksia. Matkaoppaita, keittokirjoja, kasvatus/opetusta, historiaa, terveyttä käsitteleviä, valokuvausta ja elämäkertoja toivoi loput 13 % vastanneista. Vastaajia oli 8 kappaletta.

Kuvio 11 Mitä asiakkaat haluaisivat lainata autosta (tietokirjat).

Romaaneista kysyttäessä (kuvio 12.) eniten vastaajista (76 %) toivoi dekkarit/jännitys genren kirjoja. Seuraavaksi tulivat romantiikka, kauhu ja fantasia/scifi – kirjallisuus, joita toivoi 38 %. Sotakirjoja, eräkirjoja ja vieraskielistä kirjallisuutta toivoi 13 % vastaajista. Vastaajia oli 8 kappaletta.

Kuvio 12 Mitä asiakkaat haluaisivat lainata autosta (romaanit).

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyössäni oli tavoitteena kerätä lomakekyselyn avulla tietoa Seinäjoen kirjastoauto Ykän kokoelmasta asiakkaiden näkökulmasta käsin. Kyselyyn saatiin analysointikelpoisia vastauksia 35 kappaletta. Tutkimuskohteen asiakkaiden määrään nähden 35 vastausta on liian vähän. Tutkimus kärsi luotettavuusongelmasta koska tästä vastaajamäärästä ei voi tehdä laajalti yleistettäviä johtopäätöksiä. Vastusten vähyys oli huomioitava tulosten analysoimisessa. Kyselylomakkeen kohdistin kaikkiin kirjastoauto Ykässä asioiviin, kävi autossa asioimassa sitten kerran vuodessa tai joka viikko.

Toivoin että kyselyyn olisi saatu enemmän vastauksia, jotta tutkimuksella ei olisi luottamusongelmaa ja vastauksia olisi voinut hyödyntää kokoelman kehittämisessä enemmän. Tutkimus antaa kuitenkin viitteitä mihin kokoelman kehittämisessä olisi hyvä panostaa ja mitä ihmiset auton kokoelmalta kaipaavat. Kyselyn tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia kirjastoautossa asioivia asiakkaita, vaan vastaukset antavat osiittaa juuri vastanneiden asiakkaiden toiveisiin.

Kirjastoauton henkilökunta sai tutkimuksessa kiitosta ja heidän palvelualltiuttaan keuhuttiin paljon. Tältä osin en näe syytä muuttaa työskentelytapoja. Kokoelma itse koettiin puolestaan paikoilleen jämähtäneeksi ja hitaasti uusiutuvaksi. Vastauksista sai lukea että hyllyissä on tarjolla aina samat kirjat, ne on luetu jo moneen kertaan läpi.

Vaikka asiakkaat tuntuivat olevan perillä mahdollisuudesta tilata aineistoa autoon muista kirjastoista, ehdottaisin silti kokoelman uudistamista. Sellaiset romaanit joita ei ole lainattu autosta aikoihin voisi laittaa hetkeksi varastoon ja ottaa tilalle jotain harvemmin autossa nähtyjä niteitä.

Tyytyväisyyttä kokoelmaan tiedusteltiin myös avoimella kysymyksellä. Monet kohtaan vastanneet olivat kirjastoauton palveluun itsessään hyvin tyytyväisiä, kuskit saivat varsinkin kehuja. Vastanneet olivat tietoisia Seitti—kirjaston mahdollisuudesta tilata aineistoa muista kirjastoista kirjastoautoon.

Itse kirjastoauton kokoelmaa moitittiin aina samanlaiseksi, eli paljon lukevat asiakkaat ovat ns. jo lukeneet auton annin läpi, eivätkä löytäneet auton omasta kokoelmasta enää itselleen luettavaa. Auton kokoelmaa moitittiin myös suppeaksi.

Kuten mainittu, kyselyyn tuli vastauksia vain 35 kappaletta, mikä on hyvin suppea otanta kirjastoauton asiakkaista. Tämä tarkoittaa että tämän tutkimuksen perusteella ei kokoelman laadusta voi tehdä laajempia johtopäätöksiä, vaan tuloksia voidaan pitää ennemminkin suuntaa antavina. Näitä tuloksia ei voida myöskään yleistää isommassa mittakaavassa. Näin pienessä vastaajajoukossa yksittäinen vastaus pääsee vaikuttamaan liikaa kokonaistulokseen, joten tutkimuksen tulosta ei voi yleistää koko alaa kuvaavaksi.

LÄHTEET

- Aaltola J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Baer, T. 2012. Vuoden uutuuksia Suomessa: kirjastoauto kuorma-autoalustalle. Kirjastolehti 5/2012.
- Heikkilä, M. 2006. Palvelut paranevat, yhteisautot lisääntyvät. Kirjastolehti 6/2006.
- Holleman, C. 2000. Electronic resources : are basic criteria for the selection of materials changing Library Trends 48 (4) 707, 709.
- Holme, N & Sivenius, P. 2009. Kirjastoautot Suomessa. Lahti: Omakustanne, osin apurahojen turvin: Alfred Kordelinin –säätiö, Suomen kirjastosäätiö.
- Kananen, J. 2011. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kirjastolaki 4. 12. 1998/904. Saatavana: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980904>
- Kemijärven kaupunki. 2014. Kirjastoauto/yhteispalveluauto Kulkuri. [Verkkosivu]. [Viitattu: 7.9.2014]. Saatavana: <http://www.kemijarvi.fi/kulkuri/>
- Kyöstiö, A. 2004. Kirjastoautohistoria – Suomen kirjastoauto toiminnan historia.. [Verkkosivu]. [Viitattu: 6.9.2014]. Saatavana: <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/kirjastoautot/kirjastoautohistoria/>
- Kyöstiö, A. 2011. Kirjastoauto toiminnan 50 vuotta. Turun ykkösestä Konstaan. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Mäntsälä sai uuden kirjastoauton. 16.3.2012. [Verkkosivu]. [Viitattu: 27.8.2014]. Saatavana: <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/kirjastoautot/ajankohtaista/tiedote/ajankohtaista-kirjastoautoissa/mantsala-sai-uuden-kirjastoauton>
- Opetusministeriö. 2006. Kirjaston kehittämissuunnitelma 2006-2010 – Kirjastomaaseudun ja taajamien monipalvelukeskuksena. Opetusministeriön julkaisuja 2006:44. Helsinki: Opetusministeriö.

- Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. 2007. ”Hyvät kirjastot teitillä!” – Satakunnan alueen kirjastojen käyttötutkimus. [pdf]. [Viitattu: 6.9.2014]. Saatavana: <https://www.pori.fi/material/attachments/kirjasto/julkaisut/5vneATd0H/kayttotutkimus2007.pdf>
- Puronvarsi, J. 22.8.2014. Kirjastovirkailija. Seinäjoen maakuntakirjasto – kaupunginkirjasto. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Jenni Korhonen. [Viitattu: 23.8.2014].
- Mäkinen, R. & Wilèn, R. 1992. Kirjastokokoelmien evaluointi: teoriasta toteutukseen. Tampere: Tampereen yliopisto. Julkaisusarja A 4/92.
- Seinäjoen kaupunki. 2012. Apilan avajaiset 20.8.2012. [Videotallenne]. [Viitattu: 2.8.2014.]. Saatavana: http://www.youtube.com/watch?v=Y_rY17fHQ7Q
- Seinäjoen kaupunki, 2013. Tietoa taskuun -esite. [pdf]. [Viitattu: 2.8.2014.]. Saatavana: https://www.seinajoki.fi/material/attachments/seinajokifi/seinajoenkaupunki/tietoaseinajoesta/6ltBuF7B0/Sjk_Tietoa_taskuun_2013_FI_WWW.pdf
- Seppä, Evan. 26.5.2012. Mäntsälä mielessäin. [Blogimerkintä]. [Viitattu: 3.8.2014]. Saatavana: <http://www.kirjastot.fi/fi-fi/blogit/evan-seppa/mantsala-mielessain?quoteCommentId=48ed6eea-1f4e-4c21-9d9f-ca9f3e3c1494>
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu: 6.9.2014]. Saatavana: <http://tilastot.kirjastot.fi/fi-FI/tilasto.aspx?QueryId=fca11ef3-1c3c-ab30-6f0b-4bfe11ec87ea&RefererUrl=%2ffi-fi%2ftilastohaku.aspx%3fQueryId%3dfca11ef3-1c3c-ab30-6f0b-4bfe11ec87ea>
- Tietoa Seinäjoesta. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu: 2.8.2014.] Saatavana: <http://www.seinajoki.fi/seinajoenkaupunki/tietoaseinajoesta.html>
- Tilda vie palvelut kylille. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu: 7.9.2014]. Saatavana: <http://www.leppavirta.fi/palvelut/kirjasto/kirjastoauto>
- Wilén, R & Kortelainen, T. 2007. Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet : teoria, menetelmät, käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa : Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 1

KYSELY SEINÄJOEN KIRJASTOAUTO YKÄN PALVELUISTA

Kyselyn avulla pyritään kehittämään kirjastoauto Ykän kokoelmaa.

Kysely on osa Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelijan Jenni Korhosen opinnäytetyötä.

1. **Sukupuoli** a) nainen b) mies
2. **Ikä** a) Alle 13 b) 13-18 c) 19-30 d) 31-40 e) 41-50
f) 51-60 g) 61-70 h) yli 71
3. **Elämäntilanne** a) töissä b) työtön c) eläkkeellä
d) kotiäiti/koti-isä e) opiskelija f) koululainen
4. **Asuinpaikka** a) Seinäjoki/kantakaupunki b) Ylistaro
c) Peräseinäjoki d) Nurmo
e) Muu, mikä? _____
5. **Mitä yleensä lainaatte kirjastoautossa kädessänne? Voitte valita useamman vaihtoehdon.**

a) lastenkirjoja	b) kuvakirjoja	c) DVD-levyjä
d) CD-levyjä	e) sarjakuvia	f) nuortenkirjoja
g) aikakauslehtiä		
h) tietokirjoja, mitä		i) kaunokirjallisuutta, mitä
	tä	
___ Viestintä	___ Lääketiede	___ Dekkarit/jännitys
___ Filosofia. Psykologia. Rajatieto	___ Luonto	___ Romantiikka
___ Uskonto	___ Historia	___ Sotakirjat
___ Matkaoppaat	___ Terveystieteet	___ Eräkirjat
___ Keittokirjat	___ Yritystoiminta	___ Fantasia/Scifi
___ Tietokoneet	___ Valokuvaus	___ Kauhu
___ Urheilu	___ Musiikki	___ Vieraskiel. kirjallisuus
___ Kasvatus/opetus	___ Elämäkerrat	
___ Koti/asuminen/sisustus	___ Käsityöt	
___ Puutarhanhoito/maanviljelys	___ Eläimet	

Muuta, mitä? _____

6. Kuinka tyytyväinen olette kirjastoauton kokoelmaan?

(1 = Ei lainkaan tyytyväinen, 5 = Hyvin tyytyväinen)

1 2 3 4 5

Jos olette tyytymätön, miksi _____

7. Mitä kaipaisitte lisää?

- a) lastenkirjoja b) kuvakirjoja c) DVD-levyjä
 b) CD-levyjä e) sarjakuvia f) nuortenkirjoja
 g) aikakauslehtiä, mitä? _____

h) tietokirjoja, mitä

i) kaunokirjallisuutta, mitä

__ *Viestintä*

__ *Lääketiede*

__ *Dekkarit/jännitys*

__ *Filosofia. Psykologia. Rajatieto*

__ *Luonto*

__ *Romantiikka*

__ *Uskonto*

__ *Historia*

__ *Sotakirjat*

__ *Matkaoppaat*

__ *Terveys*

__ *Eräkirjat*

__ *Keittokirjat*

__ *Yritystoiminta*

__ *Fantasia/Scifi*

__ *Tietokoneet*

__ *Valokuvaus*

__ *Kauhu*

__ *Urheilu*

__ *Musiikki*

__ *Vieraskiel. kirjallisuus*

__ *Kasvatus/opetus*

__ *Elämäkerrat*

__ *Koti/asuminen/sisustus*

__ *Käsityöt*

__ *Puutarhanhoito/maanviljelys*

__ *Eläimet*

Muuta, mitä _____

Kiitos vastauksistanne!